ECLI:LV:AT:2021:0727.SKA109221.3.L
Nr. 670005821, SKA-1092/2021
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 27.jūlijā

Tiesa šādā sastāvā: senatori Līvija Slica, Jautrīte Briede, Anita Kovaļevska

rakstveida procesā izskatīja /pers. D/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2021.gada 14.maija lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt /pers. D/ pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Nekustamā īpašuma /adrese A/, (turpmāk – nekustamais īpašums) tehniskās inventarizācijas lietas apbūves plānā 2003.gada 31.martā izdarīta atzīme (spiedoga veidā) par to, ka šķūnis un nojume ir patvaļīgi uzcelti.

Ar Jūrmalas pilsētas domes būvvaldes (turpmāk – būvvalde) 2019.gada 21.novembra lēmumu Nr. BIS-BV-5.12-2019-381(2606) (turpmāk – 2019.gada 21.novembra lēmums) pieteicējam kā nekustamā īpašuma īpašniekam uzdots iesniegt būvprojekta dokumentāciju noliktavas pārbūvei, saņemt būvatļauju, saņemt tajā nepieciešamās atzīmes un nodot ēku ekspluatācijā. Savukārt ar būvvaldes 2020.gada 27.janvāra lēmumu Nr. BIS-BV-5.28-2020-222(138) (turpmāk – 2020.gada 27.janvāra lēmums) nekustamā īpašuma kopīpašniekiem, tostarp pieteicējam, uzdots novērst patvaļīgās šķūņa, nojumes un zemes vienību sadalošo žogu būvniecības sekas. Lēmumos norādīts, ka īpašumā 2019.gada 17.septembrī tika konstatēti būvniecību regulējošos normatīvo aktu pārkāpumi attiecībā uz patvaļīgi uzbūvētu šķūni, nojumi, kā arī zemes vienību sadalošiem žogiem. Lēmumos arī norādīts, ka palīgēku patvaļīga būvniecība konstatēta jau 2001.gada 10.jūnija tehniskās inventarizācijas lietā. Ar būvvaldes 2021.gada 26.janvāra lēmumu Nr. BIS-BV-5.28-2021-435(193) (turpmāk – 2021.gada 26.janvāra lēmums) pārējiem kopīpašniekiem pieprasīts sniegt viedokli par būvvaldes 2020.gada 27.janvāra lēmuma labprātīgas izpildes termiņa pagarināšanas nepieciešamību un pagarināts administratīvā akta izdošanas termiņš līdz 2021.gada 30.aprīlim.

Pieteicējs vērsās tiesā lūdzot apturēt 2019.gada 21.novembra lēmuma, 2020.gada 27.janvāra lēmuma un 2021.gada 26.janvāra lēmuma darbību un atzīt par nepamatotu Valsts zemes dienesta rīcību – ierakstu valsts kadastra sistēmā, ar kuru noteikts, ka nekustamajā īpašumā esošais žogs, palīgēkas un nojume ir patvaļīgi uzbūvētas.

[2] Administratīvās rajona tiesas tiesnesis ar 2021.gada 14.maija lēmumu pieteikumu atteica pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu. Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] No būvvaldes lēmumu, kuru darbību pieteicējs lūdzis apturēt, argumentācijas izriet, ka patvaļīgā būvniecība konstatēta 2019.gada 17.septembra objektu apsekošanas laikā. Savukārt atsaucei uz 2003.gada atzīmi tehniskās inventarizācijas lietā nav būtiskas nozīmes šo lēmumu pieņemšanā. Turklāt 2003.gada atzīme attiecas vienīgi uz šķūņi un nojumi, bet ne noliktavas ēku, kuras patvaļīgas būvniecības sekas uzdots novērst ar 2019.gada 21.novembra lēmumu, vai žogiem, kas papildus apliecina minētās atzīmes nenozīmīgumu šo lēmumu pieņemšanā. Šāda patvaļīgas būvniecības konstatēšanas kārtība atbilst arī lēmumu pieņemšanas laikā spēkā esošajām tiesību normām (Būvniecības likuma 18.panta ceturtajai un piektajai daļai).

[2.2] Tehniskās inventarizācijas lietas apbūves plānā izdarītā atzīme nav radījusi pieteicējam ne tiesiskas, ne faktiskas sekas. No pieteikuma izriet, ka pieteicēja saskatītās sekas esot izpaudušās tādējādi, ka uz atzīmes pamata pieņemti pieteikumā norādītie būvvaldes lēmumi, bet par citām iespējamām sekām pieteikumā nav norādīts, kā arī pieteicēja vēršanās tiesā tikai pēc būvvaldes lēmumu pieņemšanas neliecina par citu seku esību. Atzīme nav bijusi pamats būvvaldes lēmumiem saistībā ar patvaļīgas būvniecības seku novēršanu, kā arī nav konstatējams, ka tā pati par sevi būtu pieteicējam radījusi jebkādas citas faktiskas sekas. Līdz ar to secināms, ka šādas atzīmes izdarīšana nav uzskatāma par faktisko rīcību.

[2.3] Ievērojot, ka atzīme tehniskās inventarizācijas lietā izdarīta 2003.gadā un Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 9.punkts nepieļauj tāda pieteikuma pieņemšanu, kas iesniegts vairāk nekā trīs gadus pēc dienas, kad pieteicējam kļuvis zināms vai vajadzēja uzzināt par iestādes konkrēto faktisko rīcību, nav lietderīga detalizētāka minētās atzīmes juridiskās dabas analīze, jo pat tās atzīšana par faktisko rīcību nevarētu novest pie pieteikuma pieņemšanas. Papildus tam ņemams vērā, ka pieteicējs vēl pirms pārbaudāmā pieteikuma iesniegšanas bija vērsies administratīvajā tiesā par būvvaldes rīcību, konstatējot patvaļīgo būvniecību īpašumā un uzdodot novērst tās sekas, tādēļ nav arī pamata uzskatīt, ka pieteicējs varētu būt neprecīzi norādījis prasījumu un pastāvētu nepieciešamība to pārinterpretēt.

[3] Pieteicējs par Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmumu iesniedza blakus sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Tiesnesis nenorādīja pieteicējam, ka ir nepieciešams iesniegt vēl dokumentus, lai lieta tiktu izskatīta vispusīgi un objektīvi.

[3.2] No lēmuma nav konstatējams, kāpēc vieniem faktiem tiesa ir devusi priekšroku, bet citiem nav. Pieteicēja norādītie fakti netika pieņemti, norādot, ka pieteicēja subjektīvās tiesības nav pierādītas.

[3.3] Tiesnesis kļūdaini secinājis, ka tehniskās inventarizācijas lietā izdarītā atzīme nav faktiskā rīcība. Ieraksts ir veikts, pamatojoties uz Valsts zemes dienesta Inventarizācijas datu sistēmā reģistrēto informāciju. Līdz ar to pieteicējam tiesiskas sekas ir radījis ieraksts minētajā sistēmā un atzīme tehniskās inventarizācijas lietā. Tāpat sistēmā ir norāde par patvaļīgās būvniecības seku novēršanu, kas bijis par pamatu būvvaldes lēmumu pieņemšanai. Līdz ar to tieši Valsts zemes dienesta darbību (konstatējot un ierakstot sistēmā informāciju, ka nekustamajā īpašumā atrodas patvaļīgi uzbūvētas būves) rezultātā pieteicējam radies aizskārums.

[3.4] No tiesneša lēmuma argumentiem nav saprotams, kā tiesa nonākusi pie secinājuma, ka pieteicējs neprecīzi ir norādījis prasījumu un nepieciešams to pārinterpretēt.

[3.5] Tiesnesis nav ņēmis vērā, ka nekustamo īpašumu pieteicējs ieguva vien 2019.gada 25.martā un par 2003.gadā veikto atzīmi tehniskās inventarizācijas lietā nezināja un nevarēja zināt. Par atzīmi pieteicējs uzzināja, saņemot būvvaldes lēmumu.

[3.6] Apstāklis, ka ne būvvaldes, ne Valsts zemes dienesta arhīva materiālos nav saglabājušies dokumenti, kas apliecina strīdus būvju ierīkošanu, nepadara tās par nelikumīgām.

Motīvu daļa

[4] Pieteicējs vērsies tiesā ar lūgumu atzīt par nepamatotu Valsts zemes dienesta rīcību – ierakstu valsts kadastra sistēmā, ar kuru noteikts, ka nekustamajā īpašumā esošais žogs, palīgēkas un nojume ir patvaļīgi izbūvētas.

Pirmās instances tiesas tiesnesis lēmumā norādījis, ka tehniskās inventarizācijas lietā izdarīta atzīme nav uzskatāma par faktisko rīcību. Minētais secinājums nav pareizs.

Senāts iepriekš ir atzinis, ka tehniskā inventarizācija ir iestādes faktiskā rīcība. Savukārt tehniskās inventarizācijas lieta ir šīs faktiskās rīcības rezultātā radīts informācijas apkopojums. Attiecīgi arī izmaiņu izdarīšana šajā informācijas apkopojumā ir faktiskā rīcība (*Senāta 2009.gada 30.janvāra lēmuma lietā Nr. SKA-49/2009 (A42364806) 12.punkts*). Tādējādi arī inventarizācijas lietā izdarīta atzīme ir faktiskā rīcība.

Līdz ar to tiesneša secinājums, ka lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā, nav pareizs. Vienlaikus Senāts konstatē, ka ir pamats atteikt pieņemt pieteikumu uz cita pamata.

[5] Atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 10.aprīļa noteikumu Nr. 263 „Kadastra objekta reģistrācijas un kadastra datu aktualizācijas noteikumi" 188.punktu Valsts zemes dienests divu mēnešu laikā pēc šo noteikumu spēkā stāšanās izsniedz pašvaldībām informāciju par būvēm un telpu grupām, kurām Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā (turpmāk – Kadastra informācijas sistēma) reģistrēta patvaļīgas būvniecības pazīme. Pēc informācijas izsniegšanas pašvaldībām Kadastra informācijas sistēmā reģistrētās patvaļīgas būvniecības pazīmes dzēš. Minētie noteikumi stājās spēkā 2012.gada 3.maijā, līdz ar to Valsts zemes dienestam bija jāizsniedz informācija pašvaldībai par konkrēto atzīmi un tā jāizdzēš līdz 2012.gada 3.jūlijam.

Minētais nozīmē, ka laikā, kad pieteicējs ieguva īpašumā nekustamo īpašumu (2019.gada 25.martā), atzīmei par patvaļīgas būvniecības pazīmēm tehniskās inventarizācijas lietā vairs nevajadzēja būt. Pieteicējs nav norādījis, ka šāda atzīme ir tehniskās inventarizācijas lietā, un arī no Kadastra informācijas sistēmas neizriet, ka konkrētā atzīme vēl joprojām būtu reģistrēta nekustamajam īpašumam. No pieteikumu secināms, ka par atzīmi, kas tehniskās inventarizācijas lietā bija izdarīta 2003.gada 31.martā, pieteicējs uzzinājis tikai no būvvaldes lēmumiem. Tādējādi atzīme par patvaļīgu būvniecību, kura atbilstoši minētajai tiesību normai tehniskās inventarizācijas lietā pastāvēja līdz 2012.gada 3.jūlijam, nevar radīt pieteicējam subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu, jo pieteicējs šajā laikā vēl nebija nekustamā īpašuma īpašnieks. Līdz ar to pieteicējam nav subjektīvo tiesību iesniegt pieteikumu par Valsts zemes dienesta faktisko rīcību – 2003.gada 31.martā atzīmi par to, ka šķūnis un nojume ir patvaļīgi uzcelti.

Papildus Senāts vērš uzmanību, ka saskaņā ar Būvniecības likuma 12.pantu būvvalde ir pašvaldības iestāde vai struktūrvienība, kuras viens no uzdevumiem ir nodrošināt būvniecības administratīvā procesa tiesiskumu. Savukārt dienests saskaņā ar Ministru kabineta 2011.gada 20.decembra noteikumiem Nr. 971 „Valsts zemes dienesta nolikums" ir tieslietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras viena no funkcijām ir būvju un telpu grupu kadastrālā uzmērīšana. Tādējādi tieši būvvaldes, nevis Valsts zemes dienesta kompetencē ir vērtēt būvniecības tiesiskumu. No būvvaldes lēmumiem izriet, ka tie pieņemti, nevis pamatojoties uz atzīmi tehniskās inventarizācijas lietā, bet gan uz 2019.gada 17.septembrī veikto pārbaudi, kuras rezultātā tika konstatēti arī pārkāpumi – patvaļīgi uzbūvēta nojume un žogs un patvaļīgi veikti noliktavas pārbūves darbi. Tādējādi tieši būvvaldes lēmumi rada tiesiskas sekas pieteicējam.

[6] Attiecībā uz pieteicēja prasījumu apturēt būvvaldes lēmumu darbību secināms turpmākais.

Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmajā daļā ir noteikts, par ko var iesniegt pieteikumu tiesā. Atbilstoši likuma 185.panta pirmajai daļai pieteikuma iesniegšana tiesā par administratīvā akta atcelšanu, atzīšanu par spēku zaudējušu vai spēkā neesošu aptur administratīvā akta darbību no dienas, kad pieteikums saņemts tiesā. Savukārt panta piektā daļa noteic, ka 185.panta ceturtajā daļā norādītajos gadījumos, izņemot tās 8.punktā minēto gadījumu vai citus likumā noteiktos gadījumus, pieteicējs, kamēr lietas izskatīšana pēc būtības nav pabeigta, var lūgt tiesu, motivējot lūgumu, apturēt administratīvā akta vai faktiskās rīcības darbību. Lūgumu iesniedz tās instances tiesai, kura izskata lietu.

Tādējādi pieteicējs var vērsties tiesā ar lūgumu par administratīvā akta darbības apturēšanu, ja tiesā tiek iesniegts arī pieteikums par administratīvā akta atcelšanu, atzīšanu par spēku zaudējušu vai spēkā neesošu aptur administratīvā akta darbību no dienas, kad pieteikums saņemts tiesā.

[7] Ievērojot iepriekš minēto, Senāts atzīst, ka tiesneša lēmums ir atceļams. Vienlaikus pieteikumu jāatsaka pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 8.punkta pamata, jo pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 5.punktu, 323.panta pirmās daļas 3.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2021.gada 14.maija lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt /pers. D/ pieteikumu, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu, un pieteikumu atteikt pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 8.punktu.

Noraidīt /pers. D/ blakus sūdzību.

Lēmums nav pārsūdzams.

L. Slica J. Briede A. Kovaļevska